

Szarvasnak és Békésszentandrásnak a Körös-holtág meghatározó természeti környezete. Hogy mennyire az, valószínűleg csak akkor tudnánk meg, ha nem lenne, de erről szó sincs. Arról viszont van szó, hogy a holtág vízének minőségét folyamatosan jó szinten tartjuk. Ezért mi mindannyian tehetünk, de vannak szervezetek, melyek a hétköznapiánál is nagyobb figyelmet szentelnek a Holt-Körös állapotának. Nemrég két szervezet is tájékoztatót küldött Babák Mihály polgármesternek, aki ezeket továbbította lapunkhoz is. Az első tájékoztatót a Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság igazgatója, Bak Sándor küldte.

Tisztelt Polgármester Úr!

Igazgatóságunk, mint a Szarvas-Békésszentandrás-holtág kezelője hangsúlyos kérdésnek tekinti, hogy a holtág jóléti hasznosítása (szabadvízi fürdőzés, vízisport, stb.) hosszútávon is megőrzésre kerüljön és javuljon a holtág vízminőségi állapota, mely a jóléti hasznosítási forma esélyeit nagymértékben meghatározza.

A holtág rehabilitációja során elvégzett és a jövőben elvégezni tervezett műszaki beavatkozások (kotrás, vízforgalom javítását célzó beruházások, stb.) szükséges feltételei a Víz Keretirányelv szerinti jó ökológiai állapot megteremtésének, de megítélésünk szerint nem elhanyagolható fel-

adat a holtágat érő azon szennyezőanyag terhelések visszaszorítása sem, melyek a vízteret a part menti ingatlanokról érik diffúzió, vagy pontszerű szennyvízbevezetések révén. (Gondolunk itt az illegális szennyvízbevezetésekre, vagy a part menti ingatlanokon nem megengedhető szennyvíz szikkasztások gyakorlatára.) Ezen, a térség vízgazdálkodási rendjébe nem illeszkedően gyakorolt szennyvíz elhelyezések felszámolására megítélésünk szerint célszerű lenne intézkedési programot kidolgozni, ahol az elvégzendő feladatok (térben és időben) meghatározásra kerülnének az érintett felelősök megnevezésével.

Az intézkedési program kidolgozására igazgatóságunk egy munkacsoport létrehozására tesz javaslatot, mely az önkormányzatok, a vízügyi hatóság, az ÁNTSZ és igazgatóságunk képviselőiből tevődne össze. Elképzelésünk szerint a munkacsoportnak lenne a feladata a szennyvezés csökkentését szolgáló intézkedések meghatározása, felelős intézmény és határidő hozzárendelésével. Megítélésünk szerint az intézkedési program meghatározó elemét képezné azon helyszíni bejárás előkészítése, amely a holtág téli kisvízes időszakában történne meg és arra irányulna, hogy felmérésre kerüljön a part menti ingatlanokon a szennyvíz és csapadékvíz elhelyezéseinek gyakorlata. Ezen bejárás eredményességéhez szükséges lenne a part menti ingatlanok szennyvíz és csapadékvíz elhelyezése engedélyes állapotának ismerete, de fontosnak tartanánk, hogy a bejárás előtt a bizottság számba vegye az érintett hatóságok (vízügyi, jegyző, stb.) intézkedési jogosultságát, az intézkedések megtételéhez szükséges dokumentációs igényt, továbbá az engedélyezett állapot feltárásához az érintett intézményeknél meglévő dokumentációkat. Igazgatóságunk és a Körös-szögi Kht. 2008-ban téli üzemi vízszint mellett tájékoztató jellegű felmérést végzett, melynek dokumentálása a mellékelt CD-n található. Ezek a felvételek természetesen a teljesség igénye nélkül, de reprezentálják a jelen állapotot. A megküldött anyagot a Bizottság munkájának indításához gondolat ébresztőnek szánjuk. Igazgatóságunk szükségesnek itélné, hogy a jegyzői és vízügyi hatáskörben engedélyezett állapotok és a fotókon dokumentált tényállapot összevetésre kerüljenek és a szükséges intézkedések megtörténjenek, a nem kívánatos állapot felszámolása megtörténjen.

A másik tájékoztató a Körös-szögi Kht. Ügyvezető igazgatója, Hetényi István küldte.

Tisztelt Polgármester Úr!

A Körös-holtág – amely egyébként biológiailag élővíz – vízminőségének állapotáról és annak problémáiról az alábbi rövid tájékoztatást tudom adni.

A Körös-holtág vízminőségét alapvetően több tényező is befolyásolja, de a legfontosabbak:

A beérkező csapadékvíz-belvíz minősége, mennyisége (Cigányéri, Malomzugi, Dögös-Kákafoki, Fazekaszugi csatornákból)

A Hármas-Körös vízminősége (Tisza, Berettyó) általában a levonuló árhullámok vízének minőségétől függ.

A Körös-holtág „átöblítési” lehetőségei és a különböző (téli nyári) üzemi vízszintek tartása, megtartása.

Szivornyák használata (7db) általában 3-6 db szivornya üzemel az öntözővíz pótlás és a folyamatos átöblítés érdekében.

A gravitációs úton történő átöblítés akkor szünetel amikor a Hármas-Körös vízszintje olyan magas (árvíz), hogy a békésszentandrás duzzasztómű nem tud üzemelni (illetve nincs duzzasztás). Magas vízállás esetén szivattyúval kellene áttemelni a holtág vizét a Hármaskörösbe, amely alkalmanként igen drága lenne és az állam, illetve a víz kezelője erre pénzeszközt nem biztosít, csak havária esetén. A szivattyúzás költségei, és a holtág kezelésének, működtetésének költségei nem ismertek számunkra.

A Hármas-Körös magas vízállása esetén leállítják a szivornyákat (legtöbbször tavasszal, nyáron) és a holtág átöblítése megáll, esetenként 2 hétre is. A Körös vize felmelegszik és a nagy mennyiségű szervesanyag-tartalom, illetve a megnövekedett nitrát koncentráció miatt kedvezőtlen bomlási folyamatokon megy keresztül, így jelentősen csökken a víz oxigéntartalma is, ami az élővilágra, az öntözővíz és a fürdővíz minőségére is kedvezőtlen hatással van.

Holtágvédelem

Elsősorban nagy nyári meleg (június-augusztus) idején, a zöldalgák, a kova vagy vörös moszatok fokozott megjelenésére számíthatunk. Elszaporodnak a békalencse, a hinár,

a sulyom és egyéb vizinövények is, melyek a holtág turisztikai hasznosítását ellehetetlenítik. A békalencse – ami egyébként nem a hármaskörösből jön át – 1 hét alatt hihetetlen módon el tud szaporodni és beteríti az egész vízfelületet.

Megoldások:

El kell érni, hogy a holtág vízének kezelője indítsa el a szivattyúzást amikor észleli, ill. látja a víz átöblítésének akadályoztatását (magas élővízszint, nagy meleg, stb.), mely elsősorban költségvetési pénz felhasználásával lehetséges, de akár pályázat útján is (természetes vizek élőhelyeinek megőrzése).

Vízi növényzet, elsősorban békalencse kiemelése a holtág végén, ami csak akkor lehetséges, ha a víz átöblítése megkezdődik (kárelhárítás)

Biztosítani az állandó vízátöblítést, elsősorban a turisztikai szezonban. (alkalmanként 1-5 napról van szó)

A hinár, a sulyom és más vízi növényéki gyérítésének lehetséges módjai:

Tavaszi alacsony vízszint melletti vegyszeres kezelés a nyaralók előtt (környezetbarát granulátum).

A téli vízszintet legalább 2 évenként olyan mértékben kell lecsökkenteni, hogy a vízi növények jó része kifagyjon, a halállomány károsítása nélkül.

Növényevő halak fokozott betelepítése, mely kis mértékben lehetséges. A holtágba elvileg csak őshonos halfajok telepíthetők (az amur és a busa nem az).

Kotrás, mely a kedvezőtlen vastag iszapréteg egy részét eltávolítja.

Lepelszerű kotrás zagyszivattyúval.

A szennyező források feltárása, megszüntetése, a holtág környezetében, üdülők szenny és csapadékvíz elvezetésének csatornázással történő megoldása.

A Holt-Körös HAKI-ágának mielőbbi kotrása (a víz felmelegedése és szervesanyag-tartalma miatt) engedélyes terv van, a jövő évi pályázatokban szerepel. A Dögös főcsatornánál lévő körös meder leszűkített részét (mely a HAKI-ágot választja el a kiságtól – még ha szélesebb halráccsal ellátva is –, teljes szélességében meg kell nyitni a folyamatos és kellő mennyiségű víz áramlása érdekében, mert a furugyi kiság jó vízminősége többek között ezen múlik.

Megkérdeztük Hetényi Istvánt, hogy a Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, valamint a Körös-szögi Kht. Jelentései és kezdeményezései, találkozhatnak-e egymással, a közeli jövőben látja-e a hatékony együttműködés lehetőségét? Hetényi István úgy nyilatkozott, hogy örömmel fogadták a KÖRKÖVIZIG kezdeményezését, minden lehetséges rendelkezésre álló eszközzel támogatják, s remélik, hogy a jövőben a holtág vízminősége minden turisztikai szezonban a lehető legjobb lesz.